

Nr 63

Utlåtande i anledning av motioner angående lagstiftningen om arbetarskydd m. m.

Andra lagutskottet har behandlat följande till lagutskott hänvisade motioner:

1) de likalydande motionerna I: 410 av herr *Werner* och II: 449 av herr *Hermansson m. fl.*, i vilka hemställts »att riksdagen

uttalar sig för utarbetandet av ett nedtrappningsprogram för de mest förödande hälsoriskerna;

i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att de i motionen förordade förslagen beaktas vid utformningen av direktiven för den aviserade utredningen om arbetsmiljöfrågorna eller eljest ges utredningen till känna; samt

med understrykande av i motionen förordade omedelbara åtgärder rörande silikosens bekämpande överlämnar denna del av motionen till den av arbetarskyddsstyrelsen tillsatta arbetsgruppen för silikosfrågorna».

2) de likalydande motionerna I: 507 av herr *Mårtensson* och II: 594 av herr *Wachtmeister* och fru *Skantz*, i vilka hemställts,

»att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning om skyldighet för arbetsgivare att före ianspråktagande av ny arbetslokal göra anmälan därom till kommunens hälsovårdsnämnd».

3) de likalydande motionerna I: 867 av herr *Nilsson, Ferdinand*, och II: 1036 av herrar *Stridsman* och *Magnusson* i Nennesholm, i vilka hemställts, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om sådan ändring av arbetarskyddslagen att transporter av anställda vid färd mellan bostaden och arbetsplatsen ger samma skydd som på arbetsplatsen».

4) motionen II: 1002 av fru *Eriksson* i Stockholm *m. fl.*, i vilken hemställts, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller att på grundval av vunna rön praktiska åtgärder utan avvaktan på nya forskningsresultat, gruppundersökningar eller dylikt omedelbart vidtas i syfte att förhindra ytterligare skador och lidande för människor i produktionen».

Bestämmelser om arbetarskydd

Reglernas bakgrund

Skyddslagstiftning till förmån för enskilda arbetstagare har funnits länge. Till en början tog den särskilt sikte på kvinnor och barn. Sedan 1912, då den första

arbetarskyddslagen kom till, har den tagit sikte på alla arbetstagare sysselsatta inom industri och annan rörelse. År 1938 tillkallades särskilda sakkunniga för att verkställa en allmän översyn av arbetarskyddslagstiftningen. De sakkunniga, som antog benämningen 1938 års arbetarskyddskommitté, lade fram ett preliminärt utkast till ny arbetarskyddslag 1944. Sedan kommittén låtit remissbehandla utkastet och överarbetat detsamma, avlämnade kommittén betänkande med förslag till lag om skydd mot ohälsa och olycksfall i arbete, m. m., i juni 1946 (SOU 1946: 60). Efter remissbehandling och ytterligare överarbetning inom socialdepartementet lade Kungl. Maj:t fram proposition med förslag till arbetarskyddslag (prop. 1948: 298). Förslaget antogs med vissa ändringar, och ny arbetarskyddslag utfärdades den 3 januari 1949. Kompletterande bestämmelser utfärdades i arbetarskyddskungörelsen den 6 maj 1949. Författningsbestämmelserna kompletterades med råd och anvisningar som kontinuerligt utfärdas av arbetarskyddsstyrelsen.

För arbetarskyddet viktiga bestämmelser finns i åtskilliga andra författningar. Här kan som exempel nämnas byggnadsstadgan, brandlagen och giftförordningen.

Arbetarskyddsförfattningarna har ändrats ett flertal gånger under de tjugo år som gått sedan dess tillkomst, i de flesta fallen efter förslag av arbetarskyddsstyrelsen. En viktig ändring gjordes år 1963 då lagstiftningens tillämpningsområde utvidgades från rörelse till i princip all verksamhet till vilken arbetstagare användes för arbetsgivares räkning.

Huvuddragen i gällande lagstiftning

Arbetarskyddslagen är tillämplig på varje verksamhet, i vilken arbetstagare användes till arbete för arbetsgivares räkning (1 §). Lagen gäller också för elever vid vissa yrkesskolor, för dem som är intagna på vissa vårdanstalter samt för värnpliktiga, då de utför yrkesarbete (2 §). Undantagna från bestämmelserna är s. k. okontrollerbart arbete, arbete som utförs i arbetsgivarens hushåll, skeppstjänst samt arbete som utförs av arbetsgivarens familjemedlemmar i dennes hem eller i familjens jordbruk (3 §). Bestämmelserna om minderårigas användande till arbete gäller endast på ett par punkter för jordbruket (4 §).

Lagens andra kapitel innehåller allmänna föreskrifter om åtgärder till förebyggande av ohälsa och olycksfall. Arbetsgivaren är skyldig att iaktta allt som med hänsyn till arbetets natur och de förhållanden, under vilka arbetet bedrivs, samt arbetstagarens ålder, yrkesvana och övriga förutsättningar för arbetet skäligen kan erfordras för att förebygga att hos honom sysselsatt arbetstagare ådrar sig ohälsa i följd av arbetet eller drabbas av olycksfall i arbetet. Arbetstagaren å sin sida är pliktig att använda de skyddsanordningar som finns och att noga följa i lagen eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter och även i övrigt iaktta tillbörlig försiktighet och medverka till att ohälsa och olycksfall förekommer (7 §). Arbetslokal skall vara inrättad i enlighet med vad därom kan vara föreskrivet (8 §). Vidare skall i nödvändig utsträckning arbetstagarna på eller invid arbetsstället ha tillgång till dricks- och tvättvatten, toaletter, plats för ombyte, förvaring och torkning av kläder samt lämplig måltidsplats. Där så kan anses behövligt skall lämplig plats

för vila eller utrymme, som erbjuder tillfredsställande skydd mot köld och nederbörd, stå till arbetstagarnas förfogande (9 §). Det skall vara sörjt för tillräckligt luftutrymme, i regel minst tio kubikmeter per arbetstagare, tillfredsställande luftväxling, tillräcklig och tjänlig belysning samt lämplig värme- och fuktighetsgrad inom arbetslokalerna. Vidare skall det finnas lämpliga anordningar för att hindra att damm, rök, gas eller ånga sprids i skadlig eller besvärande mängd eller att arbetstagarna skadas genom att utsättas för buller, skakningar eller annan liknande olägenhet. På arbetsställe skall ordning och renlighet iakttas. Arbetet skall anordnas så att det kan utföras på sätt som inte är onödigt tröttande (10 §). Till förekommande av olycksfall i arbetet skall motorer och vissa angivna maskinella anordningar, ångpannor och andra tryckkärl samt luft- och transportanordningar vara försedda med erforderliga skyddsanordningar och även i övrigt vara så utförda och anordnade, att de erbjuder betryggande säkerhet. Åtgärder skall också vidtas till undvikande av skada genom fall, nedstörtande föremål, ras, splitter, giftiga eller eljest farliga ämnen med flera särskilt angivna omständigheter (11 §). Vidare finns bestämmelser om personlig skyddsutrustning (12 §) och om första hjälpen vid olycksfall (13 §).

I 3 kap. ges särskilda bestämmelser om arbetstiden och dess förläggning. Här regleras arbetstagarnas rätt till rast och arbetspaus i arbetet samt deras rätt till erforderlig ledighet för nattvila och veckovila. I nattvilan skall i princip ingå tiden mellan kl. 24 och 5. Veckovilan skall omfatta 24 sammanhängande timmar.

Särskilda bestämmelser om minderårigas användande till arbete finns i 4 kap. Minderårig, dvs. den som inte fyllt 18 år, får inte användas till arbete före det år han fyller 14 år och innan han fullgjort sin skolplikt. Dispens kan meddelas för lättare arbete. Till industriellt eller därmed likställt arbete, transportarbete eller arbete i hotell, restaurang- eller kaféerörelse får minderårig inte användas före det år han fyller 15 år. Budskickning och lättare distributionsarbete är undantagna från detta förbud. Arbetsgivaren skall särskilt se till att den minderårige inte utsätts för fara i olycksfall, överansträngning, moralisk skada e. d. Sistnämnda regel gäller även för jordbruket. För den minderåriges arbetstid uppställs ett absolut maximum av 10 t/d och 54 t/v. Minderårig skall ha minst 11 timmars oavbruten nattvila. Den som inte fyllt 16 år får inte arbeta under tiden kl. 19—6. Den som är 16 eller 17 år får inte arbeta under tiden kl. 22—5. Vissa dispensmöjligheter föreligger.

För kvinnors användande i arbete stadgas särskilda bestämmelser i 5 kap. Dessa tar numera sikte dels på kvinnors användande till arbete under jord i gruva eller stenbrott, dels på kvinnor som väntar eller just fött barn.

Sjätte kapitlet innehåller regler om samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare för att åstadkomma sunda och säkra arbetsförhållanden på arbetsstället. Här ges också regler om utseende av skyddsombud eller tillsättande av skyddskommitté. Vid företag som regelbundet sysselsätter minst fem arbetstagare skall skyddsombud utses bland de anställda. Skyddsombud får inte hindras att fullgöra sina arbetsuppgifter eller få sämre arbetsförhållanden med anledning av skyddsombudsverksamheten. Överträdelse av denna bestämmelse kan medföra skade-

ståndsskyldighet. Skyddskommitté skall utses vid företag som har minst 50 arbetstagare. I sådan kommitté skall ingå företrädare för arbetsgivare och arbetstagare samt skyddsombud. Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen har antagit regler för den lokala skyddsverksamheten.

Tillverkare, försäljare, upplåtare och installatörer av redskap, maskiner och annan teknisk utrustning är enligt 7 kap. skyldiga att vidta behövliga skyddsåtgärder innan de överlämnar en sådan anordning att tas i bruk av andra. Den som har ett grustag är skyldig att vidta behövliga skyddsåtgärder vid grustäkt, även om arbetarskyddslagen i övrigt inte är tillämplig.

Tillsynen av efterlevnaden av arbetarskyddslagen åvilar enligt 8 kap. arbetarskyddsstyrelsen samt, under dess överinseende och ledning, yrkesinspektionens befattningshavare och kommunala tillsynsmän.

Yrkesinspektionen är indelad i elva distrikt. Inom vissa yrkesområden finns dessutom specialinspektioner, t. ex. elektriska inspektionen och sprängämnesinspektionen. De kommunala tillsynsmännen är tillsatta av hälsovårdsnämnderna. Sådana tillsynsmän är ofta även hälsovårdsinspektörer.

Arbetarskyddslagen innehåller straffbestämmelser för den som bryter mot lagen eller föreskrifter som meddelats med stöd av denna. Straffbestämmelser avser såväl arbetsgivare som arbetstagare. Även tillverkare av maskiner o. d. kan drabbas av straff.

Ny utredning

På begäran av andra lagutskottet hemställde riksdagen i fjol om en allmän översyn av arbetarskyddslagstiftningen (2LU 1969: 58). Den 20 februari 1970 utfärdades direktiv till den begärda utredningen. Utredningen har antagit namnet *arbetsmiljöutredningen*.

I direktiven framhålls inledningsvis att under den period arbetarskyddslagen varit i kraft utvecklingen i socialt, tekniskt och ekonomiskt hänseende gått mycket snabbt. Det har i många avseenden förändrat risksituationen för arbetstagarna. Större delen av dessa upplever oro för hälsorisker på arbetsplatserna. Det framhålls vidare att nya yrkesfaror tillkommit till följd av nya tillverkningsmetoder. Uppgifterna för arbetarskyddet är inte längre begränsat till övervägande tekniska frågeställningar utan yrkeshygieniska och medicinska problem på arbetsplatserna kräver stor uppmärksamhet. I enlighet härmed blir det i betydande utsträckning en angelägenhet för arbetarskyddet att beakta arbetstagarnas hela hälsosituation. Den nya produktionstekniken aktualiserar också i allt högre grad en skärpt övervakning från arbetarskyddets sida av att arbetslokaler, maskiner, arbetsmetoder och andra arbetsmiljöfaktorer anpassas till den mänskliga arbetskraftens fysiska och psykiska förutsättningar. I direktiven anges vidare att utredningen även skall pröva frågor rörande arbetarskyddets organisation. Utredningens uppdrag utvecklas mera i detalj på följande sätt:

Den översyn som utredningen skall verkställa skall syfta till en lagstiftning som svarar mot en breddad målsättning för arbetarskyddet. Allmänt sett bör lagstiftningen ge ett tillfredsställande underlag för vidgade insatser mot hälsofarliga arbetsmiljöer. En grundtanke måste vara att arbetstagarnas fysiska och psykiska hälsa skall kunna skyddas effektivt i varje led av produktionen. Arbetarskyddets krav måste bättre än f. n. kunna göra sig gällande redan i samband med planeringen av arbetslokaler, maskiner och arbetsmetoder. Det är också nödvändigt med ökade möjligheter till en fortlöpande kontroll av den arbetshygieniska situationen på arbetsplatserna. Goda möjligheter måste dessutom finnas till ingripande i sådana fall då missförhållanden i skyddshänseende kunnat konstateras.

De bestämmelser som inryms i nuvarande arbetarskyddslagstiftning är ganska allmänt hållna. Detta har sin förklaring dels i att bestämmelserna skall gälla för så gott som hela arbetslivet med alla dess skilda verksamhetsgrenar och skiftande arbetsförhållanden, dels i att man velat underlätta en anpassning till teknikens utveckling m. m. I den mån behov av mer preciserade anvisningar föreligger ankommer det på tillsynsorganen att meddela dessa. För egen del anser jag att mycket talar för att den centrala arbetarskyddsförfattningen inte bör vara starkt detaljbetonad. Jag avser dock inte att här göra några bestämda uttalanden i frågan hur reglerna för arbetarskyddet bör vara uppbyggda i systematiskt hänseende. Detta spörsmål bör i sin helhet prövas av utredningen. Det primära är att den nya lagstiftningen ger ett fast underlag för åtgärder och ingripanden från arbetarskyddet på ett betydligt vidare område än den nuvarande lagen. Den nya lagstiftningen bör återspegla vår kunskap om och erfarenhet av att hälsorisker av fysisk och psykisk art ofta har sin grund i missförhållanden inom arbetslivet som kan motverkas genom vidgade insatser från arbetarskyddet.

Arbetarskyddslagens tillämpningsområde fastlades, som redan nämnts, så sent som år 1963. Det principiella ställningstagande som då skedde torde inte böra frångås. Arbetarskyddslagstiftningen bör således i princip vara allmängiltig. Detta hindrar inte att frågor som gäller tillämpningsområdet för lagstiftningen kan behöva prövas av utredningen. En betydelsefull fråga gäller skyddet för arbetstagare som helt eller delvis sysselsätts på arbetsplatser över vilka deras arbetsgivare inte råder. Enligt vad jag erfarit har också ett flertal andra spörsmål som gäller nuvarande lagstiftnings tillämpningsområde aktualiserats hos arbetarskyddsstyrelsen. Arbetarskyddsstyrelsen har nyligen i en framställning till Kungl. Maj:t föreslagit att huvuddelen av nuvarande inskränkningar i arbetarskyddslagstiftningens tillämplighet på arbete inom jordbruket skall slopas. Ståndpunkt till denna framställning kommer att tas sedan framställningen remissbehandlats.

Arbetarskyddslagstiftningen tar i sin nuvarande utformning sikte framför allt på åtgärder mot olycksfall i arbete och vissa former av ohälsa som hänförs till yrkessjukdomarna. Även om väsentliga framsteg kunnat göras på detta fält med stöd av gällande bestämmelser, ger yrkesskadestatistiken besked om att insatserna mot olycksfallen och yrkessjukdomarna behöver intensifieras ytterligare. Detta gäller speciellt inom vissa branscher och beträffande vissa arbetsformer. Utredningen bör pröva möjligheterna att genom skärpt eller annars ändrad lagstiftning bidra till att undanröja eller minska yrkesriskerna.

En väsentlig uppgift för utredningen blir att uppmärksamma yrkesfaror — ofta av helt ny typ — som hänger samman med den tekniska och strukturella utvecklingen på senare tid. Som exempel på sådana faror kan nämnas förgiftningsrisker på grund av olika slag av luftföroreningar, risker för hörselskador till följd av ökande bullernivå hos maskiner och anläggningar samt risker för den psykiska hälsan på grund av alltmer specialiserade och mekaniserade arbetsprocesser. För-

utsättningar måste skapas för att komma till rätta med de problem som här möter. Detta kan naturligtvis inte ske enbart genom lagstiftningsåtgärder. I lagstiftningen skall emellertid grunden för de vidgade skyddsinsatserna läggas.

Utredningen bör undersöka hur lagstiftningens materiella regler lämpligen bör omgestaltas för att uppfylla de nyssnämnda önskemålen. Utan anspråk på att därigenom lämna några närmare anvisningar om vilka vägar som bör beträddas vill jag här beröra vissa frågor som kan förtjäna att övervägas i detta sammanhang.

Kravet på att skyddsåtgärder sätts in på ett så tidigt stadium som möjligt gör det nödvändigt att ägna stort intresse åt frågor som angår granskning och besiktning av arbetslokaler, maskiner och anläggningar m. m. Kontrollen över arbetsmetodiken är naturligtvis inte mindre viktig. Föreskrifter om obligatorisk förhandsgranskning i viss omfattning av förslag, konstruktionsritningar o. d. torde få övervägas.

En del yrkesrisker, inte minst sådana som har sitt upphov i luftföroreningar, kan inte definitivt konstateras utan att särskilda, kanske kostnadskrävande, undersökningar utförs på arbetsplatsen. Utredningen bör pröva hur föreskrifterna rörande sådana undersökningar skall vara utformade. I detta sammanhang bör utredningen ta upp frågan om de s. k. hygieniska gränsvärdena. Detta står i överensstämmelse med vad fjolårets riksdag uttalat i anledning av motioner om lagstiftning för kontroll av hälsofarliga ämnen och produkter (2LU 1969: 67, rskr. 324).

Arbetstidsfrågorna är av stor betydelse för arbetstagarna. Proposition med förslag om en ny allmän arbetstidslag — i vilken principen om 40 timmars arbetsvecka skrivs in — har nyligen förelagts riksdagen (prop. 1970:5). I den föreslagna arbetstidslagen regleras frågor om arbetstidens längd. Spörsmål som gäller arbetstidens förläggning fordrar nu en grundlig genomgång. Skyddssynpunkter bör ägnas stor uppmärksamhet vid översynen av gällande regler om dygnsvila, veckovila, raster och arbetspauser.

Särskilda skyddsbestämmelser rörande minderårigas användande till arbete torde också framdeles behövas. Utformningen får övervägas mot bakgrunden av nya förhållanden. Bl. a. motiverar förekomsten av organiserad företagshälsovård en översyn av reglerna om läkarkontroll av minderåriga. I fråga om minderårigas arbetstid bör bestämmelserna omprövas bl. a. mot bakgrunden av den föreslagna nya arbetstidslagstiftningen.

Den fortgående utvecklingen mot jämställdhet mellan män och kvinnor på arbetsmarknaden gör det naturligt att söka undvika särbestämmelser för den kvinnliga arbetskraften i arbetsrättslig lagstiftning. Utredningen bör pröva i vilken utsträckning sådana bestämmelser allttjämt behövs för att tillgodose arbetarskyddets intressen.

En effektiv tillämpning av arbetarskyddslagstiftningen är självfallet av stor betydelse. Reglerna om tillsyn genom offentliga organ bör därför ses över med sikte på största möjliga effektivitet i tillsynsverksamheten. Arbetarskyddsstyrelsens och yrkesinspektionens organisation och arbetsformer bör tas upp till behandling av utredningen i anslutning till översynen av lagstiftningen. Den nuvarande uppdelningen av arbetarskyddstillsynen på allmänna yrkesinspektionen och olika specialinspektioner bör prövas. Även formerna för arbetsmedicinska institutets deltagande i arbetarskyddsverksamheten bör uppmärksammas av utredningen.

Frågan om anmälningsplikt beträffande nytillkomna arbetsställen — vilken var aktuell i samband med arbetarskyddslagets tillkomst — torde åter få övervägas. Resultatet av det utredningsarbete som pågår inom arbetarskyddsstyrelsen när det gäller tillsynen över de mindre arbetsställena bör också beaktas.

Ett bemästrande av arbetsplatsens skydds- och hälsofrågor förutsätter inte bara

en omfattande tillsyn genom myndighets försorg. Därutöver krävs en väl utbyggd lokal skyddsverksamhet, som måste svara för en anseelig del av den fortlöpande bevakningen av den skyddstekniska och arbetshygieniska situationen. De anställdas möjligheter att öva inflytande på utformningen av arbetsmiljön bör ägnas stor uppmärksamhet.

Skyddsombudens ställning bör särskilt beaktas och deras handlingsmöjligheter förstärkas. En ökad insats i arbetarskyddet av dem som deltar i det praktiska arbetet bör medverka till önskade resultat av arbetarskyddsverksamheten. Möjligheterna till en utbyggd organisation med regionala skyddsombud bör undersökas. Uppmärksamhet bör också ägnas åt de uppgifter som vilar på yrkesinspektionens förtroenderåd.

För en stor del av arbetsmarknaden finns en överenskommelse som numera i större utsträckning än tidigare innefattar preciserade regler för det lokala arbetarskyddet. Man har också kommit fram till riktlinjer för en utbyggnad av företagshälsovården. Nuvarande bestämmelser i arbetarskyddslagstiftningen om organiserad samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare i arbetarskyddshänseende bör omprövas med beaktande av den utveckling som återspeglas i överenskommelserna. Hänsyn bör också tas till vad företagshälsovårdsutredningen redovisat i ett år 1968 framlagt betänkande (SOU 1968: 44) och till de fortsatta överväganden i hithörande frågor som äger rum i anledning av det uppdrag som den 29 maj 1969 lämnats socialstyrelsen angående disponering av läkarresurser för företagshälsovården.

Motionerna

I: 410 och II: 449

I motionerna framhålls inledningsvis önskvärdheten av en genomgripande översyn av arbetarskyddslagstiftningen. Vid en omarbetning av arbetarskyddslagstiftningen bör miljöskyddslagen tjäna som förebild. Ett företag bör vara skyldigt vidta de åtgärder som krävs för att förebygga eller avhjälpa olägenheter, d. v. s. förhindra nya silikosfall, hörselskador, koloxidförgiftning o. s. v. Den nya lagstiftningen bör innehålla mera precisa bestämmelser än de nuvarande.

Motionärerna tar vidare upp silikosfrågan och hävdar att i aktuella industrigrenar riktvärdena bör fastställas för högsta tillåtna koncentration av damm i luften. Silikosfrågan bör brytas ut ur utredningsuppdraget och lösas separat. Silikosdrabbade personer bör hållas ekonomiskt skadeslösa och få arbetsplacering genom arbetsmarknadsmyndigheten.

I motionerna behandlas dessutom frågan om arbetstakten på arbetsplatserna. Vådorna av en högt uppdriven takt är uppenbara, och det är nödvändigt att i detta hänseende åstadkomma normer till skydd för arbetskraften. Motionärerna vill dessutom att man skall anta ett nedtrappningsprogram för att nedbringa hälsoriskerna. Det är enligt motionärerna bekant vilka hälsorisker som finns, och det bör vara möjligt att avgöra hur dessa risker skall nedbringas. Det bör för olika branscher fastställas program för nedbringande av hälsoriskerna. Motionärerna uppehåller sig slutligen vid frågor såsom stärkande av skyddsombudens ställning, skyldighet för företag att anställa skyddsingenjörer samt utbildning av företagsläkare.

I: 507 och II: 594

I motionerna behandlas frågan om förhandsgranskning och godkännande av arbetslokaler. Sådan verksamhet i form av granskning av ritningar och lämnande av kommentarer till dessa förekommer i dag men är ej obligatoriskt. Det nuvarande systemet medför att tillsynsmyndigheterna ofta först sedan en lokal färdigställts och verksamheten inletts får tillfälle att ta ställning till om lokalen är godtagbar ur arbetarskyddssynpunkt. Detta kan leda till att kostsamma förbättringar måste göras i efterhand. Sådana obehagliga överraskningar skulle för företagarnas del kunna undvikas, om det ålåg varje arbetsgivare att före ianspråktagande av ny arbetslokal underrätta vederbörande hälsovårdsnämnd.

I: 867 och II: 1036

Motionerna tar upp frågan om arbetarskyddslagens tillämplighet på personaltransporter. De hänför sig till ett avgörande av styrelsen år 1953 varigenom lagstiftningen inte ansågs tillämplig beträffande fordon i vilket arbetsgivaren transporterade de anställda till och från arbetet. Arbetarskyddsstyrelsen har sedermera ändrat ståndpunkt (se nedan).

Motionärerna anför:

Med all rätt har av dem det gäller konstaterats att de fordon som ställts till förfogande för sådana transporter i många fall är av bristfällig standard. Transportbussarna saknar ofta förvaringsutrymmen för bränsletankar, arbetsredskap m. m. Detta kan innebära risk för allvarliga olyckstillbud. Arbetarskyddslagen är som berörts icke tillämplig när det gäller passagerare. Rättelse med stöd av denna lag har icke kunnat ernås, och bestämmelserna angående fordonens utrustning synes icke ge stöd härför. De grunder som av arbetarskyddsstyrelsen anförts för att »numera» tolka hittills som klara betraktade bestämmelser så att innebörden blir motsatsen mot vad hittills av samma styrelse angivits synes närmast innebära ett försvagande av både lagens och styrelsens auktoritet. Så tänjbar bör dock inte en bestämmelse vara. Endast en klar lagändring synes ge människorna erforderlig trygghet.

II: 1002

Motionärerna hävdar att även om på arbetarskyddets område löften om anslag och nya utredningar lämnas, så bör utan dröjsmål vissa förbättringar kunna ske när det gäller skyddet mot silikos och koloxidförgiftning. På båda dessa områden har sambandet mellan luftföroreningar och sjukdomarna klarlagts. Likaså har bestämda vägar att minska eller helt eliminera hälsoskador utretts och anvisats. Motionärerna anser att den medicinska kontrollen av utsatta arbetstagare är bristfällig. Mätning av dammhalt sker sällan trots att fullgod apparatur finns att tillgå. Arbetarskyddsbestämmelserna bör skärpas provisoriskt så att aggregat för dammutsugning blir obligatoriskt, mätapparater för damm sätts in och föreskrifterna om läkarkontroll följs. Dessutom bör kvartshaltigt material förbjudas om annat står till buds.

Även när det gäller koloxidförgiftning är orsakerna kartlagda och skador kan förhindras. Det bör i verkstadslokaler vara obligatoriskt med apparater som sänder varningssignal vid för hög koloxidhalt. Likaså bör åtgärder vidtagas så att arbetarskyddslagens bestämmelser om tillfredsställande ventilation följs.

Vissa uppgifter i anslutning till motionerna

Silikos

Sedan början av 1930-talet har silikosen betraktats som en allvarlig yrkessjukdom i vårt land och hänförts till de yrkessjukdomar som enligt lag är ersättningsberättigade. Under åren 1934—1938 gjordes en systematisk undersökning om förekomsten av silikos inom industrin och det konstaterades då att silikos förekom bland arbetstagare i järnmalmsgruvor, stålverk, stålglutier, kvartsbrott och porslinsfabriker. Man fann också, att sjukdomen ej gick tillbaka, även om den som drabbats därav slutade i det silikosfarliga arbetet. Som ett led i åtgärder mot sjukdomen utfärdades genom en kungörelse år 1938 föreskrifter om läkarundersökning och läkarbesiktning till förebyggande av stendammslunga (silikos). Yrkesinspektionens chefsmyndighet gavs därvid rätt att efter samråd med medicinalstyrelsen föreskriva, att där arbete vid visst arbetsställe befanns medföra »synnerlig fara» för uppkomst av stendammslunga (silikos), arbetstagare icke fick anställas i det farliga arbetet med mindre han vid läkarundersökning befunnits icke förete sjuklighet eller svaghet som gjorde honom särskilt utsatt för den med arbetet förbundna hälsofaran, samt att, om han användes till arbetet, han skulle undergå periodiska läkarbesiktningar.

De första föreskrifterna om läkarkontroll enligt kungörelsen meddelades i början av 1940-talet till ett flertal arbetsställen inom ovan nämnda näringsgrenar. Denna kontroll, som tidigare omfattat sammanlagt ca 100 arbetsställen, har i december 1969 genom beslut av arbetarskyddsstyrelsen byggts ut så att den beräknas omfatta 300—400 arbetsställen eller mer. Därtill kommer en frivillig, mer eller mindre regelbunden läkarkontroll vid vissa arbetsställen, huvudsakligen inom ovan nämnda näringsgrenar.

År 1962 uppdrog Kungl. Maj:t åt arbetarskyddsstyrelsen att utreda frågan om vilka åtgärder som borde vidtagas för att effektivisera kampen mot silikos. Utredningen redovisade år 1967 resultatet av sitt arbete i redogörelsen *Silikos i Sverige*. Utredningsarbetet har följts upp på olika sätt. På våren 1968 tillsattes en arbetsgrupp med representanter för arbetarskyddsstyrelsen, arbetsmedicinska institutet, Svenska arbetsgivareföreningen och Landsorganisationen. Gruppen har i november 1969 lämnat en redogörelse för sin verksamhet. I en sammanfattning yttrar gruppen beträffande behovet av skärpta åtgärder mot yrkessjukdomen silikos:

I första hand kräves effektivare tekniska åtgärder till förhindrande av att farligt damm sprides på arbetsplatserna samt regelbunden dammkontroll med hänsyn till vidtagna åtgärder och aktuella arbets- och produktionsförhållanden. Till detta syf-

tar de tekniska föreskrifter som i form av anvisningar utarbetas och successivt kommer att utges av arbetarskyddsstyrelsen. Av betydelse härvid är också den medverkan som kan lämnas av yrkesinspektionens yrkeshygieniker. En annan åtgärd i silikosbekämpande syfte är införande av en vidgad medicinsk kontroll av arbetstagare som exponeras för farligt damm. Riktlinjer för en sådan kontroll har uppgjorts och avses att successivt börja tillämpas. Arbetet med upprättande av ett centralt silikosregister pågår.

Gruppen uppger vidare att den under sitt fortsatta arbete skall ägna sig åt följande frågor.

1) Genomförande inom silikosprojektet av kartläggningen av arbetsplatser med befarad silikosrisk. Vid mer än 1 000 arbetsställen har dammätningar företagits. Det totala antalet arbetsplatser med förmodad silikosrisk anses uppgå till ca 1 600.

2) Utarbetande av anvisningar angående tekniska skyddsåtgärder och föreskrifter om dammkontroll. Genom en ändring i arbetarskyddskungörelsen som trätt i kraft den 1 oktober i år har arbetarskyddsstyrelsen fått möjlighet att påfordra närmare undersökningar av luftföroreningshalten på arbetsplatser där luftförhållanden kan antas medföra särskilda risker för arbetstagarnas hälsa. Vad som i första hand torde vara aktuellt torde vara dammätningar men även undersökningar av andra former av luftföroreningar inbegrips under stadgandet. Det kan gälla exempelvis önskemålet att motverka förgiftningsrisker, t. ex. fara för koloxidförgiftning. Protokoll över undersökningsresultatet skall inges till yrkesinspektör.

Arbetarskyddsstyrelsen har i juni i år utfärdat anvisningar för stenindustrin avseende åtgärder till skydd mot skada genom damm, buller, skakningar o. d. För andra branscher med silikosrisk pågår arbetet med utarbetande av anvisningar. För järngjuteriernas del kan anvisningar förväntas bli fastställda inom den närmaste tiden.

3) Undersökning av möjligheterna att genom forsknings-, dokumentations- och utvecklingsarbete åstadkomma vissa eliminationstekniska standardlösningar för dammbekämpning.

4) Uppföljning av resultaten av vidtagna åtgärder för dammbekämpning och fortlöpande dammkontroll på arbetsplatserna.

5) Genomförande enligt gällande föreskrifter och fastställda riktlinjer av den medicinska kontrollen av arbetstagare som sysselsätts i silikosfarligt arbete.

6) Undersökning av möjligheterna att med hjälp av speciella bussar med skärmbildsutrustning genomföra den medicinska kontrollen (periodiska läkarbesiktningar) av arbetstagare vid mindre arbetsställen med silikosrisk.

7) Pågående arbete med upprättande av ett centralt silikosregister.

8) Övervägande av frågan om sammansättning m. m. av en central bedömningsgrupp för röntgenfilmer.

Arbetsmedicinska institutet har i rapport nr 13 1969 efter samråd med arbetarskyddsstyrelsen och socialstyrelsen angivit vissa rekommenderade hygieniska gränsvärden för luftföroreningar på arbetsplatser. Hygieniska gränsvärden har bl. a. angivits för kristallin kiseldioxid, d. v. s. ämnen som kan åstadkomma silikos.

Koloxid

På senare tid har frågan om koloxidförgiftning vid arbete med bilar i verkstäder aktualiserats. Förutom de allmänna föreskrifterna om lufttillförsel i arbetslokaler finns i byggnadsstyrelsens anvisningar till byggnadsstadgan särskilda föreskrifter om ventilation i bilverkstäder. Enligt dessa föreskrifter skall den allmänna ventilationen uppfylla vissa krav. Vidare skall det finnas separata anordningar för direkt bortförsl av förbränningsavgaser, om verkstaden är avsedd för arbete där förbränningsmotorer måste köras under längre tid än som krävs för förflyttning. För koloxid har hygieniska gränsvärden angivits i den tidigare nämnda rapporten från arbetsmedicinska institutet.

Inom arbetarskyddsstyrelsen har för några månader sedan tillsatts en arbetsgrupp som skall utarbeta anvisningar till skydd mot yrkesskador i bilverkstäder. Gruppen består förutom av företrädare för arbetarskyddsstyrelsen av representanter för arbetstagarnas och arbetsgivarnas organisationer. Arbetet är i första hand inriktat på skydd mot miljörisker med undantag för direkta olycksfallsrisker. En primär sak i gruppens arbeten är fordonsavgaserna.

Med hänsyn till nya krav som uppställts på förbränningsmotorerna kommer motortester att öka på verkstäderna. De ökade risker som detta medför då avgasmängden ökar har särskilt uppmärksammats av gruppen, som inom kort kommer att utfärda rekommendationer i den frågan. Gruppens arbete i övrigt är relativt komplicerat. Det beräknas att anvisningarna kommer att dröja till omkring den 1 januari 1972.

Arbetslokaler

Arbetarskyddslagen innehåller inte några närmare bestämmelser om arbetslokalers beskaffenhet och inrättande. Föreskrifter härom har i stället samlats i byggnadsstadgan och anvisningarna till denna. Arbetarskyddssynpunkter är beaktade i dessa föreskrifter. För att skapa garantier att arbetarskyddssynpunkter verkligen blir iakttagna har vissa bestämmelser upptagits i byggnadsstadgan om skyldighet för byggnadsnämnd att före beviljande av byggnadstillstånd inhämta yttrande av yrkesinspektör. Denna ordning skall iakttagas när byggnadsföretaget avser fabrik eller annan industriell anläggning.

För arbetslokaler som inte fyller måttet ur arbetarskyddssynpunkt kan meddelas föreläggande om vidtagande av ändring eller förbud mot användande. För att förekomma sådana konsekvenser har arbetsgivare fått möjlighet till förhandsgranskning av byggnadsförslag även beträffande andra lokaler än sådana som är inrättade för industriellt bruk. Bestämmelser om sådan frivillig förhandsgranskning finns i 6 och 7 §§ arbetarskyddskungörelsen. Yrkesinspektör skall på begäran avge yttrande om förslag till ny-, om- eller tillbyggnad av arbetslokal eller personalrum. Vid arbetarskyddslagens införande ifrågasattes om förhandsgranskning inte borde vara obligatorisk beträffande alla arbetslokaler. Förslaget avvisades. Obligatorium ansågs nödvändigt endast beträffande industriella byggnader, där riskerna

var störst. Det ansågs önskvärt att tillsynsorganens verksamhet i första hand inriktades på sådan verksamhet.

I vissa fall kan det vara aktuellt att ta en lokal i anspråk som arbetslokal utan att man kunnat kontrollera lämpligheten härav via byggnadslagstiftningen. Det gäller lokaler som inte erfordrar om- eller tillbyggnad. För att tillsynen i fråga om arbetarskyddet skall fungera i sådana fall har arbetsgivare ålagts anmälningsskyldighet till yrkesinspektionen. Skyldigheten avser dock endast lokaler som stadigvarande skall användas för industriell verksamhet.

Arbetarskyddslagens tillämpning på personaltransporter

Frågan om arbetarskyddslagens tillämpning på personaltransporter har prövats av arbetarskyddsstyrelsen i anslutning till en förfrågan i ämnet den 22 januari 1953 från skogsyrkesinspektören i norra distriktet. Frågan gällde huruvida arbetarskyddslagen var tillämplig under färd till och från arbetet i de fall då arbetsgivaren i stället för att tillhandahålla bostad på eller i närheten av arbetsplatsen med eget fordon transporterade de anställda mellan bostad och arbetsplats. Arbetarskyddsstyrelsen anförde i svarsskrivelse den 18 november 1953 följande:

Med hänsyn till att arbetstagarna under ifrågavarande transporter icke kunna anses vara i arbete, finner styrelsen att arbetsgivare icke med stöd av arbetarskyddslagens 7 § kan åläggas att i dylikt fall svara för fordonets beskaffenhet ur arbetarskyddssynpunkt och alltså ej kan åläggas att tillse att passagerarutrymme, om sådant finnes, är uppvärmt.

Då emellertid ifrågavarande transporter torde vara ett för arbetsgivare och arbetstagare gemensamt intresse, är det enligt styrelsens mening lämpligt och önskvärt att skogsyrkesinspektionen genom råd och förslag verkar för att åtgärder till förebyggande av ohälsa och olycksfall under transporterarna vidtagas.

Beträffande chaufförerna i fordon för transporter av här ifrågavarande slag har styrelsen däremot funnit, att arbetsgivaren enligt arbetarskyddskungörelsens 22 § bör tillse, att uppvärmning av förarhytt sker, där så kan anses påkallat.

Om passagerarutrymme i fordon, såsom i vissa fall sker under den kallare årstiden, användes såsom raststuga för arbetstagare, bör enligt Arbetarskyddsstyrelsens anvisningar nr 6 detta utrymme i mån av behov kunna på tillfredsställande sätt uppvärmas.

Vid 1969 års riksdag väcktes motioner i vilka yrkades att riksdagen hos Kungl. Maj:t skulle hemställa om förslag till ändring i arbetarskyddslagen så att personaltransporter vid färd till och från arbetet skulle innefattas under arbetarskyddslagens bestämmelser. I remissyttrande över motionerna uttalade arbetarskyddsstyrelsen att starka skäl fanns för att passagerare skulle tillförsäkras samma säkerhet och bekvämlighet som fordonets förare. Utvecklingen och förändringen av arbetsförhållandena inom skogsbruket talade enligt styrelsen för att man numera borde kunna lägga en vidare tolkning i arbetarskyddslagens föreskrift för arbetsgivaren att iaktta allt som skäligen kan erfordras för att förebygga ohälsa. På arbetsgivaren borde sålunda kunna läggas en skyldighet att ägna uppmärksamhet åt fordon som arbetsgivaren tillhandahåller för transport av arbetstagare till och från arbets-

platsen. En sådan utvidgning av lagen syntes särskilt motiverad i de fall där arbetsgivaren eljest enligt skogsförläggninglagen är skyldig att på arbetsplatsen eller i dess närhet ställa särskild anordning till arbetstagarnas förfogande. Skogsyrkesinspektionen borde sålunda enligt styrelsen kunna anvisa arbetsgivare att tillse, att fordonen är väl uppvärmda och ventilerade, att tillfredsställande sittplatser finns och att arbetsredskap och bränsletankar kan transporteras i utrymme, som är helt avskilt från passagerarutrymmet, eller på släpvagn.

Andra lagutskottet, som behandlade motionerna i utlåtandet 1969:58 anslöt sig till arbetarskyddsstyrelsens synpunkter och yttrade vidare:

Då arbetarskyddsstyrelsen som är central förvaltningsmyndighet för ärenden om arbetarskydd och som har att meddela råd och anvisningar om arbetarskyddslagstiftningens tillämpning numera förklarar sig beredd att ge arbetarskyddslagen en vidare tolkning och under dess tillämpning inrymma de personaltransporter som motionärerna avser, har motionernas syfte blivit tillgodosett. Utskottet, som utgår från att arbetarskyddsstyrelsen med uppmärksamhet följer frågan, anser med anledning härav att motionerna inte bör föranleda något initiativ från riksdagens sida.

Riksdagen biföll utskottets utlåtande.

Den 2 september 1969 utfärdade arbetarskyddsstyrelsen följande meddelande beträffande fordon för personaltransporter inom skogsbruket:

Flertalet fordon, som av arbetsgivaren tillhandahålles för personaltransporter inom skogsbruket, torde vara av sådan beskaffenhet att de motsvarar vägtrafikförordningens och trafiksäkerhetsverkets bestämmelser om säkerhet samt rimliga krav i fråga om värme, ventilation och sittplatsernas beskaffenhet. Det användes dock fortfarande transportfordon, som brister i sistnämnda avseenden, och utrymmen, som är skilda från passagerarutrymmet och avsedda för transport av motorsågar och andra arbetsredskap, bensin- och oljebehållare m. m., saknas i de flesta fall.

Med anledning härav får Arbetarskyddsstyrelsen med hänsyn till fordringarna i 7 § första stycket arbetarskyddslagen meddela följande:

1. Personaltransportfordon som tillhandahålles av arbetsgivaren skall ha tillfredsställande anordningar för uppvärmning och ventilation.
2. Tätningar vid bl. a. dörrar skall vara tillfredsställande, så att drag undviks.
3. Fordonet skall under den kalla årstiden vara väl uppvärmt då färd anträdes.
4. Motorsågar och bränslekärl skall transporteras i utrymme med separat ventilation, som är helt avskilt från passagerarutrymmet, eller på släpvagn.
5. Eldsläckare skall finnas i fordonet.
6. I övrigt hänvisas till vägtrafikförordningens och trafiksäkerhetsverkets bestämmelser angående arbetstid för förare, förankring av last, sittplatsernas beskaffenhet, säkerhetsbälten, defroster, avgassystemets täthet etc.

Utskottet

Arbetarskyddsfrågor har på senare tid tilldragit sig allt större uppmärksamhet. Utskottet behandlar i detta utlåtande motioner som rör detta ämnesområde. Även vid fjolårets riksdag väcktes motioner rörande arbetarskydd. Riksdagen hemställde

då om en allmän översyn av arbetarskyddslagen. Kungl. Maj:t har efterkommit denna begäran genom att i början av detta år tillsätta en utredning om en allmän översyn av arbetarskyddslagen (arbetsmiljöutredningen). Direktiven till utredningen, som redovisats tidigare i utlåtandet, är omfattande och går bl. a. ut på att lagstiftningen skall medge ingripande på betydligt vidare områden än vad som f. n. är fallet.

I motionerna I:410 och II:449 anläggs synpunkter på frågan hur ett utredningsarbete på det aktuella området bör bedrivas. I motionerna hemställs att synpunkterna skall meddelas till utredningen vars tillsättande hade aviserats då motionerna väcktes. Motionärerna menar att miljöskyddslagen bör tjäna som förebild för lagstiftningens utformning. Ett företag skall vara skyldigt vidta de åtgärder som krävs för att förebygga eller avhjälpa olägenheter. De nuvarande bestämmelserna är enligt motionärerna för allmänt hållna. I motionerna behandlas en del andra problem som motionärerna anser att en utredning bör beakta. Det gäller den inom arbetslivet högt uppdrivna arbetstakten och dess inverkan på arbetskraften, skyddsombudens ställning samt företagsläkare och skyddsingenjörer. Motionärerna föreslår vidare att man skall försöka komma till rätta med vissa av hälsoriskerna genom att bransch för bransch utarbeta särskilda nedtrappningsprogram för de viktigaste och mest förödande hälsoriskerna.

Som ovan framhållits har den tillsatta utredningen fått vidsträckta direktiv. Åtskilliga av de frågor som behandlas i motionerna har tagits upp i direktiven. Utskottet finner det med hänsyn härtill lämpligt att motionerna i nu behandlade delar överlämnas till utredningen.

I motionerna I:410 och II:449 behandlas också åtgärder mot yrkessjukdomen silikos. Motionärerna vill att det problemet skall tas upp separat och lösas innan utredningen fullbordat sitt arbete. Motionärerna framhåller bl. a. att riktvärden med väl tilltagen säkerhetsmarginal bör fastställas avseende tillåtna halter av damm i de aktuella industrigrenarna. I motionerna yrkas att riksdagen skall förorda omedelbara åtgärder för silikosens bekämpande och begära att motionerna i motsvarande delar skall överlämnas till en av arbetarskyddsstyrelsen tillsatt arbetsgrupp för silikosfrågorna.

Även i motionen II:1002 tas silikosfrågan upp. Motionärerna vill att omedelbara åtgärder skall vidtagas för att förhindra ytterligare skador i form av silikos. Motionärerna menar att detta bör vara möjligt eftersom orsakerna till sjukdomen är klarlagda och det finns bestämda vägar anvisade för att minska och eliminera riskerna. Förutom silikos behandlas i motionen koloxidfaran, särskilt inom bilverkstäderna. Även på detta område bör det enligt motionärerna vara möjligt att vidta omedelbara åtgärder för att nedbringa hälsorisken. I sammanhanget pekas på effektivare ventilation och apparatur som varnar vid för höga koloxidhalter.

Bekämpningen av silikos har på senare tid effektiviserats på olika sätt. Inom arbetarskyddsstyrelsen finns sedan 1968 en särskild arbetsgrupp för dessa frågor.

Gruppens arbete har gett resultat på olika sätt. Kartläggning av arbetsplatser med silikosrisk har kommit långt. Det pågår arbete med upprättande av ett centralt silikosregister över arbetstagare som löper risk att drabbas av silikos eller som redan erhållit sjukdomen. Den medicinska kontrollen har skärpts. Rekommenderade hygieniska gränsvärden har utfärdats för det farliga dammet kristallinkisel-dioxid. Genom författningsändring som trätt i kraft den 1 oktober i år har arbetarskyddsstyrelsen fått möjlighet att påfordra närmare undersökningar av luftföroreningshalten på arbetsplatser som innebär särskilda hälsorisker, t. ex. i form av fara för silikos. Tekniska föreskrifter i form av anvisningar för att förhindra spridning av farligt damm har utarbetats för vissa yrkesområden. I juni i år har således utfärdats anvisningar för stenindustrin. Anvisningar för ytterligare branscher är under utarbetande.

Även problemet med risk för koloxidförgiftning i bilverkstäder har tilldragit sig ökad uppmärksamhet. Arbetarskyddsstyrelsen har tillsatt en arbetsgrupp som skall behandla arbetarskyddsfrågan inom bilverkstäder. Avsikten är att gruppens förslag skall läggas till grund för särskilda anvisningar för den aktuella branschen. I gruppen ingår bl. a. representanter för arbetsgivarnas och arbetstagarnas organisationer. Det kan också nämnas att arbetsmedicinska institutet förra året utfärdat rekommendationer angående hygieniska gränsvärden för koloxid.

De av motionärerna upptagna frågorna om bekämpning av silikos och koloxidförgiftning bedömer utskottet som mycket angelägna. Den ovan lämnade redovisningen utvisar att åtskilligt arbete utförts och ytterligare planeras för att man skall komma till rätta med problemen. Utskottet vill i sammanhanget betona vikten av att arbetet med att fortlöpande förbättra arbetarskyddet i olika hänseenden drivs med energi och effektivitet. Den omständigheten att arbetsmiljöutredningen tillsatts får självfallet inte föranleda att möjliga åtgärder för omedelbara förbättringar skjuts på framtiden. Denna inställning har också kommit till uttryck i statsverksbudgeten för innevarande budgetår genom att arbetarskyddet tillförts väsentligt ökade resurser. Särskilt må nämnas att yrkesinspektionen erhållit elva ingenjörstjänster (yrkeshygieniker) för att inspektionen skall kunna intensifiera tillsynen av arbetsställen när det gäller förekomsten av damm, gaser etc. Utskottet vill vidare peka på den möjlighet arbetsmiljöutredningen har att framlägga del-förslag om det bedöms som lämpligt.

Mot bakgrund av vad ovan anförts anser sig utskottet kunna utgå ifrån att alla möjligheter tillvaratas för att nedbringa skaderisken på de av motionärerna aktualiserade områdena. Utskottet anser det lämpligt att vad utskottet anför i anslutning till motionsyrkandena bringas till Kungl. Maj:ts kännedom.

I motionerna I:507 och II:594 behandlas frågan om kontroll av arbetslokaler ur arbetarskyddssynpunkt. I motionerna framhålls bl. a. värdet av att arbetslokaler redan på planeringsstadiet blir granskade av arbetarskyddsmyndighet. För att arbetsgivare i tid skall få kännedom om vilka krav som ställs på arbetslokaler vill

motionärerna ha utredning av frågan om skyldighet för arbetsgivare att före ianspråktagande av ny arbetslokal göra anmälan därom till kommunens hälsovårdsnämnd.

Den av motionärerna aktualiserade frågan är betydelsefull. I direktiven för arbetsmiljöutredningen har problemet tagits upp. Det anges att skyddsåtgärder bör sättas in på ett så tidigt stadium som möjligt och att detta gör det nödvändigt att man ägnar stort intresse åt frågor som angår granskning och besiktning av bl. a. arbetslokaler. Föreskrifter om obligatorisk förhandsgranskning i viss omfattning av förslag, konstruktionsritningar o. d. torde också få övervägas. Detsamma gäller enligt direktiven frågan om anmälningsplikt beträffande nytillkomna arbetsställen. Utredningen skall dessutom beakta resultatet av det utredningsarbete som pågår inom arbetarskyddsstyrelsen när det gäller tillsynen över de mindre arbetsställena.

Med hänsyn till utredningens uppdrag anser utskottet det lämpligt att förevarande motioner överlämnas till utredningen för beaktande.

I motionerna I:867 och II:1036 tar man upp frågan om arbetarskyddslagens tillämpning på personaltransporter. Motionärerna yrkar att riksdagen skall begära att arbetarskyddslagen ändras så att transporter av anställda vid färd mellan bostad och arbetsplats inbegrips under lagen.

Den av motionärerna upptagna frågan har tidigare varit aktuell såvitt gäller personaltransporter inom skogsbruket. År 1953 uttalade arbetarskyddsstyrelsen att arbetstagarna (med undantag för chauffören av fordonet) inte kunde anses vara i arbete under transporten och att arbetsgivaren av den anledningen inte kunde med stöd av arbetarskyddslagen åläggas att svara för fordonets beskaffenhet ur arbetarskyddssynpunkt.

Vid 1969 års riksdag väcktes motioner av liknande innehåll som de nu aktuella. Vid remissbehandling av motionerna framkom att arbetarskyddsstyrelsen ändrat sitt tidigare ställningstagande. Styrelsen utfärdade i september 1969 anvisning beträffande fordon för personaltransporter inom skogsbruket.

Arbetarskyddsstyrelsens ändrade inställning innebär att arbetarskyddslagstiftningen i princip får anses tillämplig vid personaltransporter då arbetsgivaren tillhandahåller fordon. Något direkt behov av en lagändring av det slag motionärerna begär kan knappast anses föreligga. Med hänsyn till arbetsmiljöutredningens uppdrag anser utskottet likväl att det kan vara lämpligt att utredningen gör en bedömning av den fråga motionärerna tagit upp. Utskottet förordar alltså att även dessa motioner överlämnas till arbetsmiljöutredningen.

Med hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av följande motioner, nämligen

1) I:410 och II:449

2) I:507 och II:594

3) I:867 och II:1036 samt

4) II:1002

i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening ger till kända vad utskottet anfört.

Stockholm den 27 oktober 1970

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Strand (s), Dahlberg (s), Hübinette (m), Österdahl (fp), Andreasson (cp), Ivar Andersson (s) och fru Grethe Lundblad (s)*;

från andra kammaren: herrar Göransson (s), Jonsson i Mora (fp), Ringaby (m)*, Nilsson i Kalmar (s), Gadd (s), fru Nilsson (cp), herr Aldén(s) och fru Håvik (s).

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.